

تعاون و کشاورزی، سال پنجم، شماره ۱۹، پاییز ۱۳۹۵

## بررسی نگرش و عوامل مؤثر بر مشارکت صیادان شرکت‌های تعاونی استان گیلان

محمد کریم معتمد<sup>۱</sup>

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۱۲/۸ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۵/۷

### چکیده

این تحقیق به بررسی نگرش و عوامل مؤثر بر مشارکت صیادان عضو شرکت‌های تعاونی استان گیلان (پره) پرداخته است. تحقیق حاضر از نظر ماهیت، کاربردی و از نظر روش، پیمایشی است. جامعه آماری آن ۶۰۰۰ صیاد عضو ۷۵ شرکت تعاونی پره است. با به کارگیری روش نمونه‌گیری کوکران، حجم نمونه آماری ۵۱۰ نفر محاسبه گردید و با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و طبقه‌ای، نمونه‌ها از بین ۲۵ تعاونی انتخاب شدند. پرسش‌نامه ابزار اصلی جمع‌آوری اطلاعات این تحقیق است و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS استفاده شد. نتایج تحقیق نشان داد که از میان عوامل مؤثر بر مشارکت، ویژگی‌های فردی و اجتماعی رابطه معنادار با میزان مشارکت دارند و نگرش دانشی، رفتاری و اجتماعی صیادان عضو تعاونی یادشده نسبت به مشارکت خوب و نگرش کلی اعضا با میزان مشارکت متوسط می باشد.

واژه‌های کلیدی: عوامل مؤثر، مشارکت، صیاد، تعاونی پره، نگرش

## مقدمه

سازمان بین‌المللی کار، تعاونی‌ها را ابزاری برای بهبود وضع اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی افراد کم‌درآمد، افزایش سرمایه‌های فردی و ملی، تأمین فضای دموکراتیک، توزیع عادلانه سود و بالابردن سطح درآمد ملی، بهبود شرایط و تکمیل خدمات اجتماعی و کمک به ارتقای سطح دانش عمومی و فنی اعضا دانسته است. کوفی عنان (Kofi Annan, 2005) بیان کرده است: «تعاونی یکی از مهم‌ترین جنبش‌هاست که منجر به اجتماعات متمدن، تأمین نیازها، سلامت، مسکن و خدمات مالی می‌گردد. چاگوویزا و همکاران (Chagwiza et al., 2016) بیان داشتند که تعاونی‌ها می‌توانند در حکم ابزاری، در کاهش فقر میان کشاورزان و به عنوان یک وظیفه، در کاهش هزینه‌ها یا انتقال تکنولوژی و کاهش قیمت نقش ایفا کنند. وزارت تعاون (۱۳۸۳) چالش جدید تعاونی‌های امروزه را از یک سو پایداری و پایبندی به اصول مورد تأیید اتحادیه بین‌المللی تعاونی (ICA) و از سوی دیگر، پذیرا شدن شرایط جهانی شدن اقتصاد می‌داند. شرکت‌های تعاونی از آغاز پیدایش خود در اواسط قرن نوزدهم با عملکرد مثبت توانستند در سراسر جهان گسترش یابند (انصاری، ۱۳۸۵).

پیترسون (Peterson, 2004) اعلام داشته است شرکت‌های تعاونی به سبب قائل شدن نقش فعال و مشارکت دادن اعضای خود در کلیه مراحل از تأسیس تا توسعه فعالیت‌ها و تداوم آن به کانون‌های اصیل تبلور مشارکت اشتهار یافته‌اند. دستیابی به توسعه تعاونی‌ها بدون نهادینه، نمودن مشارکت امری محال است. جلب و افزایش مشارکت افراد در اجتماعات لازمه تغییر در نگرش‌ها افکار و اعتقادات روبنایی آنهاست. تعاونی‌ها را می‌توان نماد مشارکت معرفی کرد. رهیافت مشارکت می‌تواند به عنوان عاملی اساسی در افزایش دانش، نگرشی مثبت در بحث‌های تعاونی ایجاد کند، ضمن اینکه مسئولیت‌پذیری و تصمیم‌گیری متناسب را فراهم سازد به گونه‌ای که دستیابی به کشاورزی پایدار را امکان‌پذیر سازد. بوزرجمهری و همکاران (۱۳۹۱) دستیابی به کشاورزی پایدار را بدون توجه به مقوله مشارکت به عنوان فرایندی در تولید دانش اجتناب‌ناپذیر می‌دانند.

در عصر حاضر، همراه با تحولات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جوامع جهانی، شرایطی ایجاد گردیده تا تعاونی‌ها رویکردهای جدیدی را تجربه نمایند. بسیاری از پژوهش‌های انجام شده در مورد تعاونی‌های روستایی بر این واقعیت تأکید داشته‌اند که این شرکت‌ها ضمن تأمین اعتبار، وام و سازماندهی امور تجاری اعضا، باید در تولید بیشتر و توسعه مناطق روستایی نقشی کلیدی به عهده داشته باشند. نگرش جمهوری اسلامی ایران به حضور مشارکت توده‌های مردم در تعیین سرنوشت اقتصادی، اجتماعی و سیاسی خودشان این باور را شکل می‌دهد که شیوه نظام تعاونی یکی از راه‌های تحقق این هدف خواهد بود. رشد ملی را نه تکیه بر منابع مادی بلکه مشارکت افراد جامعه در تصمیم‌گیری گروهی و رویارویی جمعی با مسائل و مشکلات و نیازهای اساسی شکل می‌دهد و در این راستا فعالیت اقتصادی کشور طبق اصل ۴۴ قانون اساسی به سه بخش عمده دولتی، تعاونی و خصوصی تقسیم شده است.

در ایران یکی از قدیمی‌ترین تعاونی‌ها، تعاونی بهره برداران صیادان حاشیه دریای خزر است. سابقه تعاونی صیادان حاشیه دریای خزر به سال ۱۲۷۲ شمسی می‌رسد. در این سال طی قراردادی، دولت ایران شیلات شمال را به یکی از اتباع روسی واگذار نمود (اصلاح عربانی، ۱۳۸۰). در دهه ۱۳۳۰، دولت ایران سازمان شیلات را از روس‌ها تحویل گرفت. هم‌زمان با توجه به تحولات سیاسی-اقتصادی و مسائلی که در زمینه بهره‌برداری، کنترل ذخایر، تکثیر و درآمد صیادان ایجاد گردید، در سال ۱۳۴۳ اولین شرکت تعاونی مدرن صیادان شکل گرفت.

امروزه شرکت‌های تعاونی بهره‌بردار، به عنوان واحدهای تعاونی بهره‌بردار، به صید انواع ماهیان استخوانی در یک دوره صیادی ۱۳۲ روز می‌پردازند. شیوه صید بهره‌بردار، که یک فعالیت گروهی همراه با تقسیم کار بین اعضای آن است، جایگزین روش دام‌گستر گردید. در حال حاضر، ۷۵ شرکت تعاونی بهره‌بردار در استان گیلان وجود دارند که هر کدام در منطقه‌ای محدود به بهره‌برداری از دریای خزر مشغول‌اند و در کنار آنها بخش خصوصی عمل بازاریابی، نگهداری، حمل و نقل و غیره را مدیریت می‌کند.

از آنجا که در زمینه نگرش و عوامل مؤثر بر مشارکت اعضای این تعاونی مطالعه چندی صورت نگرفته است، هدف کلی این تحقیق بررسی نگرش و عوامل مؤثر بر مشارکت صیادان عضو تعاونی پره استان گیلان و ارائه راهکارهای مناسب جهت تقویت و تأثیرگذاری این تعاونی‌ها در وضعیت اقتصادی، اجتماعی اعضا و در نتیجه، بهبود درآمد و رفاه نسبی آنها بوده است.

### پیشینه تحقیق

صاهری فر (۱۳۹۱) بیان داشته است که شرکت‌های تعاونی به عنوان نهاد هایی برای تجمع و تمرکز سرمایه های خود و عرضه نیازهای تولیدی و خدماتی، می‌توانند قدم‌های مؤثری برای رفع مشکلات بردارند، اما به دلیل عدم شرکت گسترده روستاییان، شرکت‌ها اغلب از توان و ظرفیت واقعی خود استفاده نمی‌کنند.

حسینی و همکاران (۱۳۹۳) مهم‌ترین نقاط قوت تعاونی‌ها را افزایش سطح آگاهی فنی و تخصیصی اعضا می‌دانند. آنها همچنین راهبرد مناسب برای تعاونی‌های تولید کشاورزی را راهبرد رقابتی شامل ارتقای سطح تولید و درآمد کشاورزان و کاهش وابستگی اقتصادی آنها به دولت می‌دانند.

دوگاراوا (Dogarawa, 2005) بیان می‌دارد تعاونی‌ها امروزه نه تنها یک مؤسسه اقتصادی بلکه مؤسساتی هستند که می‌توانند پیوندهای عمیق و تأثیرگذاری بر نگرش و روابط انسان‌ها بگذارند.

بردا رودریگز و ویکاری (Borda-Rodriguez & Vicari, 2014) در تحقیق خود بیان داشته‌اند شرکت‌های تعاونی روستایی در یک فرایند طولانی با انعطاف پذیری که دارند باعث تعامل بین اعضا، رهبران سازمان‌های ملی و بین‌المللی و مشارکت بیشتر می‌شوند.

درویشی نیا و صدیقی (۱۳۸۲) تعاون و شکل‌های تعاونی را نهاد های واقعی و عملیاتی مشارکت های مردمی و در این رابطه نگرش مثبت و آگاهانه افراد عضو را کلیدی ترین عامل در مشارکت دانسته‌اند.

شعبانعلی فمی و همکاران (۱۳۸۳) انگیزش را مفهومی کلی می‌دانند که عواملی چون نیاز، امیال و سلاقی در آن تأثیر دارد. از سوی، کروکسن (Croxtton, 1999) به کارگیری روش های گوناگون را تنها کلید مشارکت نمی‌داند، بلکه نگرش افراد به موضوع را با اهمیت می‌داند. اریاعی و همکاران (۱۳۹۰) در تحقیق خود متغیر های نگرشی نسبت به اشتغال در فعالیت‌های کشاورزی و عوامل انگیزشی مؤثر در مشارکت را در میزان تغییرات مشارکت تأثیرگذار می‌دانند.

شاهرودی و چیدری (۱۳۸۷) در رابطه با نگرش کشاورزان به مدیریت آب کشاورزی در بخشی از تحقیق خود ارتقای مؤلفه‌های اعتماد، انسجام و مشارکت اجتماعی مدیریت آبیاری را بر میزان نگرش کشاورزان در زمینه توسعه و شیوه های مدیریت آب تأثیرگذار می‌دانند.

پریمیر و کیلونن (Primmer & Kyllonen, 2006) بیان داشتند مشارکت نخستین گام برای تصمیم گیری و هسته مفهومی توسعه پایدار تعاونی‌هاست. پیترسون (Peterson, 2004) نیز عدم مشارکت افراد در تمام مراحل فعالیت تعاونی را کانون مشکلات دانسته است. همچنین فینگر (Finger, 2002) سه تصویر را برای مشارکت بر می‌شمرد: سهم شدن، سازمانی فکر کردن و توانمندسازی اعضای تعاونی و سپس بیان می‌دارد که این سه عامل منجر به افزایش مهارت و بالا بردن توان تصمیم گیری افراد می‌شود.

### روش تحقیق

این تحقیق از نوع علی پس از وقوع بوده که با توجه به نحوه جمع آوری داده‌ها از نوع پیمایشی است. جامعه آماری این تحقیق ۷۵ شرکت تعاونی پره فعال استان گیلان هستند که در حاشیه دریای خزر با ۶۰۰۰ عضو (صیاد) مجوز فعالیت دارند. به دلیل گستردگی جامعه آماری و محدودیت‌های موجود، از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و طبقه‌ای استفاده شد. حجم نمونه آماری این تحقیق با استفاده از فرمول کوکران تعیین شد (n=۵۱۰). برای جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز، از پرسش‌نامه استفاده گردید که شامل سؤالاتی در خصوص ویژگی فردی، اقتصادی، نهادی

و اجتماعی اعضای تعاونی پره بوده است. روایی این پرسش‌نامه توسط ۲۰ تن از استادان متخصص و صاحب صلاحیت مورد تأیید قرار گرفت. به منظور سنجش پایایی، با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS، ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۵ برآورد شد که نشان می‌دهد پرسش‌نامه از قابلیت اعتماد بالایی برای آزمون فرضیه‌های این تحقیق برخوردار است. در بخش توصیفی تحقیق عوامل مؤثر (متغیرهای انتخاب شده) به طور مجزا و گروه‌بندی صیادان عضو تعاونی پره براساس میزان مشارکت پرداخته شد. در بخش استنباطی رابطه متغیرها به تنهایی و سطوح آنها (فردی، اقتصادی، اجتماعی و نهادی) با میزان مشارکت صیادان پره در فعالیت‌های تعاونی با استفاده از آزمون‌های همبستگی مورد بررسی قرار گرفت. سپس رابطه نگرش صیادان پره در حالت کلی و در ۴ بعد دانشی، اقتصادی، رفتاری و اجتماعی نسبت به مشارکت بررسی شد و در نهایت، عوامل مؤثر (متغیرهای تحقیق) بر میزان مشارکت رتبه بندی شدند.

در جدول‌های ۱ و ۲ نتایج حاصل از آزمون آلفای کرونباخ عوامل مؤثر بر میزان مشارکت به منظور بررسی پایایی پرسش‌نامه ملاحظه می‌شود.

جدول ۱. نتایج حاصل از آزمون آلفای کرونباخ عوامل مؤثر بر میزان مشارکت

ضریب آلفا	متغیرها	ویژگی‌های فردی
۰/۷۵	سن	
۰/۶۵	وضعیت تأهل	
۰/۷۰	میزان تحصیلات	
۰/۷۲	سابقه عضویت	
۰/۶۵	فاصله مزرعه تا مکان پره	
۰/۵۸	تعداد فرزندان	
۰/۶۳	آشنایی با اصول و ارکان تعاونی	
۰/۶۲	دانش آیزی پروری	
۰/۵۵	رضایتمندی	

ادامه جدول ۱

۰/۵۳	درآمد کل سالانه	ویژگی های اقتصادی
۰/۵۵	درآمد حاصل از تعاونی پره	
۰/۵۴	کاهش هزینه بهره برداری	
۰/۵۸	مبلغ سهام	
۰/۵۹	عملکردهای اقتصادی پره	
۰/۶۸	ایجاد اشتغال	
۰/۶۵	سطح زیر کشت مزارع شالی (هکتار)	
۰/۵۸	همکاری با ادارات و نهاد ها	ویژگی های نهادی
۰/۶۳	همکاری با تعاونی های پره	
۰/۷۰	اعتماد به تصمیمات مدیران	
۰/۶۱	شرکت در دوره های آموزشی مرتبط	
۰/۵۸	دسترسی به نهاد های تأمین کننده اعتبارات	
۰/۷۰	عضویت در نهاد های رسمی	ویژگی های اجتماعی
۰/۶۲	عضویت در نهاد های غیر رسمی	
۰/۸۵	تعداد اعضای پره	
۰/۷۹	ارتباط با همکاران	
۰/۸۸	مشارکت در حل مسائل و مشکلات پره	
۰/۸۷	شرکت در جلسات تعاونی پره	
۰/۶۸	اعتماد به مهارت و توانایی اعضا	

مأخذ: یافته های تحقیق

جدول ۲. ضرایب آلفای کرونباخ سطوح چهار گانه و کلی عوامل مؤثر بر مشارکت صیادان عضو

تعاونی پره		
ضریب	تعداد گویه ها	عوامل مؤثر
۰/۷۵	۸	فردی
۰/۷۸	۷	اقتصادی
۰/۹۲	۶	نهادی
۰/۹۵	۹	اجتماعی
۰/۸۵	۳۰	کلی

مأخذ: یافته‌های تحقیق

## نتایج و بحث

### نتایج توصیفی

در این بخش امار توصیفی سطوح چهارگانه عوامل مؤثر بر مشارکت صیادان عضو تعاونی پره بررسی می‌شود.

### بررسی ویژگی‌های فردی

نتایج حاصل از بررسی ویژگی‌های فردی اعضای تعاونی پره در جدول ۳ نشان می‌دهد تمامی اعضای تعاونی پره متأهل بوده‌اند و از لحاظ سنی بیشترین فراوانی (۷۰/۶۱ درصد) به گروه سنی بالاتر از ۵۰ سال مربوط است. میزان تحصیلات با بیشترین فراوانی (۷۲/۵ درصد) به گروه بی سوادان و کم سوادان ارتباط دارد. تعداد فرزندان با بیشترین فراوانی (۵۲/۹۲ درصد) ۲-۳ فرزند، سابقه عضویت با بیشترین فراوانی (۳۹/۴ درصد) ۱۶-۲۵ سال و از لحاظ فاصله مزرعه اعضا تا مرکز پره با بیشترین فراوانی (۵۲/۹۴ درصد) بیش از ۳ کیلومتر بوده است. همچنین مشخص گردید اعضای تعاونی پره در ارتباط با گویه‌های آشنایی با ارکان و اصول تعاونی، دانش آیزی پروری و میزان رضایتمندی با بیشترین فراوانی (به ترتیب ۴۵/۱ درصد، ۴۰/۱۹ درصد و ۴۵ درصد) گزینه کم را انتخاب نمودند.



جدول ۳. توزیع ویژگی‌های فردی اعضای تعاونی پره (n=۵۱۰)

ویژگی‌های اعضای تعاونی پره	فراوانی	درصد فراوانی
سن	کمتر از ۴۰ سال	۱۲/۴
	۴۱-۵۰ سال	۱۷
	۵۱-۶۰ سال	۳۶/۳
	بالتر از ۶۰ سال	۳۴/۳
میزان تحصیلات	بی‌سواد	۳۲/۵
	کم‌سواد	۴۰
	ابتدایی	۲۰/۵
	دیپلم و بالاتر	۷
سابقه عضویت	۵-۱۵ سال	۲۸/۲
	۱۶-۲۵ سال	۳۹/۴
	۲۶-۳۵ سال	۲۴/۷
	۳۶-۴۵ سال	۷/۷
تعداد فرزندان	۰-۱	۱۷/۶۴
	۲-۳	۵۳/۹۲
	بیشتر از ۳	۲۸/۴۳
وضعیت تأهل	مجرد	۰
	متاهل	۱۰۰
فاصله مزرعه تا مرکز	۰-۱ کیلومتر	۱۵/۶۸
	۲-۳ کیلومتر	۳۱/۳۷
	بیش از ۳ کیلومتر	۵۲/۹۴
آشنایی با اصول و ارکان تعاونی	کم	۴۵/۱
	متوسط	۳۹/۲۱
	زیاد	۱۵/۶۸
دانش آبی‌پرووری	کم	۴۰/۱۹
	متوسط	۳۸/۲۳
	زیاد	۲۱/۵۶
میزان رضایتمندی	کم	۴۵
	متوسط	۴۸
	زیاد	۳۷

مأخذ: یافته‌های تحقیق

## بررسی ویژگی‌های اقتصادی

نتایج حاصل از بررسی ویژگی‌های اقتصادی اعضای تعاونی پره در جدول ۴ نشان می‌دهد. بیشترین درآمد کل سالانه اعضای پره با بیشترین فراوانی (۴۷/۰۵ درصد) بین ۴-۳/۱ میلیون تومان، بیشترین درآمد حاصل از فعالیت در تعاونی پره (۵۵/۸۸ درصد) کمتر از ۵۰۰ هزار تومان، بیشترین فراوانی سطح زیر کشت شالی اعضا (۵۱/۹۶ درصد) کمتر از ۱ هکتار و بیشترین مبلغ سهام هر پره (۴۱/۱۷ درصد) ۳-۲/۱ میلیون تومان است. همچنین اعضای تعاونی پره در خصوص گویه نقش تعاونی پره در کاهش هزینه بهره برداری با بیشترین فراوانی (۵۳/۹۲ درصد) گزینه متوسط و گویه‌های ایجاد اشتغال و عملکرد اقتصادی تعاونی پره با بیشترین فراوانی (به ترتیب ۴۴/۱۱ درصد و ۵۰ درصد) گزینه کم را انتخاب کردند.

جدول ۴. نتایج حاصل از بررسی ویژگی‌های اقتصادی اعضای تعاونی پره (n=۵۱۰)

ویژگی‌های اقتصادی تعاونی پره	فراوانی	درصد فراوانی
کمتر از ۳ میلیون	۱۵۰	۲۹/۴۱
درآمد کل سالانه (تومان)	۲۴۰	۴۷/۰۵
۴/۱ به بالا	۱۲۰	۲۳/۵۳
کمتر از ۵۰۰ هزار	۲۸۵	۵۵/۸۸
درآمد حاصل از تعاونی (تومان) بر	۱۴۵	۲۸/۴۳
۱۰۰۰-۵۰۱ هزار	۸۰	۱۵/۶۸
بیشتر از ۱۰۰۰		
اساس سهام		
کم	۱۶۰	۳۱/۳۷
متوسط	۲۷۵	۵۳/۹۲
کاهش هزینه بهره برداری	۶۵	۱۲/۷۴
زیاد		
کمتر از ۱ میلیون	۸۵	۱۶/۶۶
مبلغ سهام هر پره (تومان)	۱۳۰	۲۵/۴۹
۲-۱/۱ میلیون	۲۱۰	۴۱/۱۷
۳-۲/۱ میلیون	۸۵	۱۶/۶۶
بیشتر از ۳ میلیون		

ادامه جدول ۴

۴۴/۱۱	۲۲۵	کم	ایجاد اشتغال
۳۹/۲۱	۲۰۰	متوسط	
۱۶/۶۶	۸۵	زیاد	
۵۱/۹۶	۲۶۵	کمتر از ۱	سطح زیر کشت شالی (هکتار)
۳۳/۳۳	۱۷۰	۱/۱-۲	
۱۴/۷۰	۷۵	بیشتر از ۲	
۵۰	۲۵۵	کم	عملکرد اقتصادی تعاونی
۳۵/۲۹	۱۸۰	متوسط	
۱۲/۷۴	۶۵	زیاد	

مأخذ: یافته‌های تحقیق

#### بررسی ویژگی‌های نهادی

نتایج حاصل از بررسی ویژگی‌های نهادی اعضای تعاونی پره در جدول ۵ نشان می‌دهد اعضای تعاونی پره صیادان در ارتباط با گویه‌های همکاری با ادارات و نهادها، همکاری با سایر صیادان عضو تعاونی پره و اعتماد به تصمیمات مدیران پره با بیشترین فراوانی (به ترتیب ۵۰ درصد، ۴۷/۰۷ درصد و ۵۶/۸۶ درصد) گزینه متوسط را برگزیده‌اند. بیشترین فراوانی (۴۸/۰۴) گویه دسترسی به نهادهای تأمین کننده گزینه کم و گویه شرکت در کلاس‌های آموزشی ترویجی (۸۱/۸ درصد) گزینه عدم حضور بوده است.

جدول ۵. ویژگی‌های نهادهای اعضا تعاونی پره (n=۵۱۰)

درصد فراوانی	فراوانی	ویژگی‌های نهادهای اعضای تعاونی پره	
۳۱/۳۷	۱۶۰	کم	همکاری با ادارات و نهاد ها
۵۰	۲۵۵	متوسط	
۱۸/۶۲	۹۵	زیاد	
۳۳/۳۳	۱۷۰	کم	همکاری با تعاونی پره
۴۶/۰۷	۲۳۵	متوسط	
۲۰/۵۸	۱۰۵	زیاد	
۱۹/۶۰	۱۰۰	کم	اعتماد به تصمیمات مدیران پره
۵۶/۸۶	۲۹۰	متوسط	
۲۳/۵۳	۱۲۰	زیاد	
۴۸/۰۴	۲۴۵	کم	دسترسی به نهادهای تأمین کننده اعتبارات
۴۱/۱۷	۲۱۰	متوسط	
۱۰/۷۸	۵۵	زیاد	
۸۱/۸	۴۱۷	عدم حضور	شرکت در کلاس‌های مرتبط
۱۸/۲	۹۳	حضور	

مأخذ: یافته‌های تحقیق

### بررسی ویژگی‌های اجتماعی

نتایج حاصل از بررسی ویژگی‌های اجتماعی اعضای تعاونی پره در جدول ۶ نشان می‌دهد اعضای تعاونی پره در ارتباط با گویه‌های عضویت در نهاد های رسمی و غیر رسمی با بیشترین فراوانی (به ترتیب ۹۷/۰۵ درصد و ۵۳/۹۲ درصد) گزینه عدم حضور و در مورد گویه شرکت در جلسات تعاونی پره با بیشترین فراوانی (۷۶/۰۷ درصد) گزینه حضور در این جلسات را برگزیده‌اند. در گویه‌های همکاری با تعاونی‌های پره دیگر، ارتباط با همکاران عضو پره، مشارکت در حل مسائل و مشکلات پره و اعتماد به مهارت و توانایی اعضای عضو پره بیشترین فراوانی (به ترتیب ۶۲/۷۴ درصد، ۷۱/۵۶ درصد، ۸۲/۳۱ درصد و ۵۷/۸۴ درصد) گزینه متوسط بوده است.

جدول ۶. نتایج حاصل از بررسی ویژگی‌های اجتماعی اعضای تعاونی پره (n=۵۱۰)

درصد فراوانی	فراوانی	ویژگی‌های اجتماعی تعاونی پره
۲/۹۴	۱۵	حضور
۹۷/۰۵	۴۹۵	عدم حضور
۴۶/۰۷	۲۳۵	حضور
۵۳/۹۲	۲۷۵	عدم حضور
۷۶/۰۷	۳۸۸	حضور
۲۳/۹۲	۱۲۲	عدم حضور
۱/۹۴	۱۵	موافق
۹۸/۰۵	۴۹۵	مخالف
۱۴/۷۰	۷۵	کم
۶۲/۷۴	۳۲۰	متوسط
۲۲/۵۵	۱۱۵	زیاد
۱۲/۷۴	۶۵	کم
۷۱/۵۶	۳۶۵	متوسط
۱۵/۶۸	۸۰	زیاد
۱۰/۷۸	۵۵	کم
۸۴/۳۱	۴۳۰	متوسط
۴/۹۰	۲۵	زیاد
۸/۸۲	۴۵	کم
۵۷/۸۴	۲۹۵	متوسط
۳۳/۳۳	۱۷۰	زیاد

مأخذ: یافته‌های تحقیق

گروه بندی صیادان عضو تعاونی پره بر اساس نمرات کسب شده میزان مشارکت آنها در فعالیت های مختلف تعاونی پره

نتایج به دست آمده در جدول ۷ نشان می دهد بیشترین فراوانی در فعالیت های تعاونی پره (۵۲/۱۵ درصد) با اخذ امتیاز ۳۴-۵۲ مربوط به گزینه متوسط می باشد.

جدول ۷. امتیاز کسب شده درخصوص مشارکت صیادان عضو در تعاونی پره (n=۵۱۰)

گروه بر حسب نمرات کسب شده	میزان مشارکت	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
۱۵-۳۳	کم	۸۳	۱۶/۲۷	۱۶/۲۷
۳۴-۵۲	متوسط	۲۶۶	۵۲/۱۵	۶۸/۴۳
۵۳-۷۱	زیاد	۱۱۸	۲۳/۱۳	۹۱/۵۲
۷۲-۹۰	خیلی زیاد	۳۱	۶/۰۷	۹۷/۶۳
بدون پاسخ		۱۲	۲/۳۵	۱۰۰
جمع		۵۱۰	۱۰۰	-

مأخذ: یافته های تحقیق

### نتایج تحلیلی

در این بخش ابتدا ارتباط بین عوامل مؤثر (متغیر های این تحقیق) با میزان مشارکت در تعاونی پره به طور مجزا و سپس در سطوح چهارگانه بررسی می شود. سپس نگرش صیادان پره نسبت به مشارکت و در نهایت رتبه بندی عوامل مؤثر (متغیر های این تحقیق) بررسی می گردد. همان طور که از جدول ۸ پیداست، در رابطه با ویژگی های فردی نتایج حاصل از آزمون پیرسون نشان می دهد که از بین ۹ متغیر مربوط به ویژگی های فردی متغیر های میزان تحصیلات، سابقه عضویت در تعاونی پره، آشنایی با اصول و ارکان تعاونی، دانش آبدی پروری و رضایتمندی از عضویت در تعاونی پره با میزان مشارکت رابطه معنی دار دارند. همچنین در رابطه با ویژگی های اقتصادی بر اساس نتایج حاصل از آزمون اسپیرمن و پیرسون مشخص شد از بین ۷ متغیر این ویژگی بین متغیر های درآمد حاصل از پره، کاهش هزینه های بهره برداری، مبلغ سهام هر پره و عملکرد های اقتصادی پره با میزان مشارکت اعضا در تعاونی پره رابطه معنی داری وجود دارد.

در رابطه با ویژگی‌های نهادهای، از بین ۵ متغیر این ویژگی، براساس نتایج به دست آمده از آزمون پیرسون و اسپیرمن مشخص گردید که بین متغیرهای همکاری با ادارات و نهادهای، اعتماد به تصمیمات مدیران و شرکت در دوره‌های آموزشی با میزان مشارکت اعضا در تعاونی پره رابطه معنی‌داری وجود دارد.

نتایج آزمون پیرسون و اسپیرمن در رابطه با ویژگی‌های اجتماعی نشان می‌دهد از بین ۷ متغیر این ویژگی، متغیرهای ارتباط با همکاران تعاونی پره، مشارکت در حل مسائل و مشکلات تعاونی پره، شرکت در جلسات تعاونی پره و اعتماد به مهارت و توانایی اعضای پره با میزان مشارکت اعضا در تعاونی پره رابطه معنی‌داری وجود دارد.

جدول ۸. نتایج آزمون همبستگی (اسپیرمن و پیرسون) عوامل مؤثر بر مشارکت در تعاونی پره

متغیرها	نوع آزمون	سطح معنی‌داری	
سن	پیرسون	۰/۷۷۳	ویژگی‌های فردی
وضعیت تأهل	پیرسون	۰/۰۸۷	
میزان تحصیلات	پیرسون	۰/۰۰۳*	
سابقه عضویت	پیرسون	۰/۰۰۲۸*	
فاصله مزرعه تا مکان پره	پیرسون	۰/۰۶۷	
تعداد فرزندان	پیرسون	۰/۰۸۷	
آشنایی با اصول و ارکان تعاونی	پیرسون	۰/۰۰۲*	
دانش آبری پروری	پیرسون	۰/۰۰۰*	
رضایتمندی	پیرسون	۰/۰۰۳*	
درآمد کل سالانه	اسپیرمن	۰/۴۸۵	ویژگی‌های اقتصادی
درآمد حاصل از تعاونی پره	اسپیرمن	۰/۰۱۴**	
کاهش هزینه بهره برداری	اسپیرمن	۰/۰۰۳*	
مبلغ سهام	اسپیرمن	۰/۰۰۱*	
عملکردهای اقتصادی پره	پیرسون	۰/۰۲۳**	
ایجاد اشتغال	اسپیرمن	۰/۲۱۵	
سطح زیر کشت شالی (هکتار)	پیرسون	۰/۳۴۵	

## ادامه جدول ۸

ادامه جدول ۸			
۰/۰۳۱*	پیرسون	همکاری با ادارات و نهادها	ویژگی های نهادی
۰/۰۷۸	اسپیرمن	همکاری با تعاونی های پره	
۰/۰۳۱**	اسپیرمن	اعتماد به تصمیمات مدیران	
۰/۰۴۵**	اسپیرمن	شرکت در دوره های آموزشی مرتبط	
۰/۰۷۱	اسپیرمن	دسترسی به نهاد های تأمین کننده	
اعتبارات			
۰/۳۳۳	اسپیرمن	عضویت در نهاد های رسمی	ویژگی های اجتماعی
۰/۳۲	اسپیرمن	عضویت در نهاد های غیر رسمی	
۰/۴۵۷	پیرسون	تعداد اعضای تعاونی پره	
۰/۰۰۳*	اسپیرمن	ارتباطات با همکاران	
۰/۰۲۱**	اسپیرمن	مشارکت در حل مسایل و مشکلات پره	
۰/۰۲۲**	اسپیرمن	شرکت در جلسات تعاونی پره	
۰/۰۰۱*	اسپیرمن	اعتماد به مهارت و توانایی اعضا	

مأخذ: یافته های تحقیق

\*معنی داری در سطح ۱٪ آماری \*\*معنی داری در سطح ۵٪ آماری

بررسی رابطه همبستگی بین سطوح ۴ گانه متغیرهای تحقیق با میزان مشارکت در تعاونی پره نتایج آزمون پیرسون در ارتباط با رابطه همبستگی سطوح ۴ گانه این تحقیق در جدول ۹ نشان می دهد که تنها بین ویژگی های فردی و ویژگی های اجتماعی رابطه معنی داری با میزان مشارکت از لحاظ آماری وجود دارد.

جدول ۹. نتایج حاصل از آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرها و میزان مشارکت

عوامل	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
ویژگی های فردی	۰/۱۸	۰/۰۰۳*
ویژگی های اقتصادی	۰/۰۴۵	۰/۳۲۲
ویژگی های نهادی	۰/۰۵	۰/۳۴
ویژگی های اجتماعی	۰/۰۲۱	۰/۰۰۱*

مأخذ: یافته های تحقیق



بررسی نگرش اعضای تعاونی پره در رابطه با مشارکت در این تعاونی

به منظور سنجش نگرش اعضای تعاونی پره در ارتباط با عوامل مؤثر بر مشارکت در فعالیت های مختلف تعاونی پره ۲۰ گویه در ۴ سطح دانشی، اقتصادی، اجتماعی و رفتاری با تعداد و فواصل مساوی طراحی شد و در یک طیف ۳ گزینه ای از پاسخ گویان درخواست گردید تا گزینه مورد نظر (موافقم، مخالفم، نظری ندارم) خود را برای هر گویه انتخاب کنند (جدول ۱۰). همان طور که مشاهده می گردد، صیادان عضو پره تعاونی در بین گویه های دانشی با گویه شماره ۲ (تعاونی در حفظ ذخایر دریا مؤثر است) با بیشترین فراوانی (۷۵ درصد)، در بین گویه های اقتصادی با گویه شماره ۳ (کاهش هزینه جاری توسط پره انجام می گیرد) با بیشترین فراوانی (۶۵ درصد)، در بین گویه های اجتماعی با گویه شماره ۴ (تعاونی پره همکاری با مسئولان شیلات را برای ادامه بهره برداری امکان پذیر می سازد) با بیشترین فراوانی (۷۸ درصد) و در بین گویه های رفتاری با گویه شماره ۴ (به ادامه فعالیت تعاونی پره عقیده دارم) با بیشترین فراوانی (۸۵ درصد) موافق بوده اند.

جدول ۱۰. نگرش بهره برداران در ارتباط با مشارکت در تعاونی پره (n=۵۱۰)

مخالفم	بدون نظر	موافق	گویه ها
٪۱۵	٪۴۲	٪۳۳	تعاونی پره منجر به افزایش آگاهی در ارتباط با اصول تعاونی می شود.
٪۱۰	٪۱۵	٪۷۵	تعاونی پره در حفظ ذخایر دریا مؤثر است.
٪۴۰	٪۲۵	٪۳۵	تعاونی پره باعث به کارگیری شیوه های جدید بهره برداری می گردد.
٪۱۰	٪۳۵	٪۵۵	شرکت در کلاس های مرتبط در خصوص تعاونی پره امکان پذیر می شود.
٪۲۵	٪۲۷	٪۴۸	به کارگیری روش های نوین از طریق تعاونی پره امکان پذیر است.
٪۳۳	٪۱۲	٪۵۵	تعاونی پره در کاهش وقت و هزینه مؤثر است.
٪۲۰	٪۲۵	٪۵۵	تعاونی پره باعث افزایش برداشت می گردد.
٪۱۰	٪۲۵	٪۶۵	کاهش هزینه های جاری توسط تعاونی پره انجام می گیرد.
٪۲۰	٪۳۵	٪۴۵	تعاونی پره باعث افزایش درآمد بهره برداران می گردد.
٪۲۰	٪۴۷	٪۳۳	تعاونی پره گرفتن تسهیلات را از نهادها آسان می سازد.

دانشی

اقتصادی

ادامه جدول ۱۰

تعاونی پره باعث افزایش همکاری با نهاد های دولتی می شود.	٪۱۵	٪۲۰	٪۶۵
تعاونی پره باعث رفع اختلافات بین بهره برداران می گردد.	٪۷۲	٪۱۸	٪۱۲
تعاونی پره منجر به مدیریت بهینه بهره برداری از دریا می گردد.	٪۷۵	٪۱۴	٪۱۱
تعاونی پره همکاری با مسئولان شیلات را برای ادامه بهره برداری امکان پذیر می کند.	٪۷۸	٪۱۲	٪۱۰
مشارکت در امور تعاونی و پیگیری امور	٪۸۰	٪۲۰	٪۰
تعاونی پره باعث رضایتمندی بهره برداران می گردد.	٪۴۵	٪۴۰	٪۱۵
تعاونی پره باعث حفظ ذخایر دریا می شود.	٪۷۷	٪۲۰	٪۳
در راستای بهبودی وضعیت مدیریتی تعاونی پره اقدام می کنیم.	٪۸۰	٪۱۱	٪۹
به ادامه فعالیت تعاونی پره عقیده دارم.	٪۸۵	٪۱۰	٪۵
تمایل به عضویت بهره برداران آزاد در تعاونی پره دارم.	٪۱۰	٪۲۵	٪۶۵

مأخذ: یافته های تحقیق

#### مقایسه ابعاد مختلف نگرش صیادان عضو تعاونی پره نسبت به مشارکت در تعاونی پره

جدول ۱۱ نگرش صیادان عضو پره نسبت به مشارکت بر اساس سطوح ۴ گانه و نگرش کلی را نشان می دهد. چنان که ملاحظه می شود، نگرش صیادان عضو تعاونی پره در خصوص گویه های دانشی، رفتاری و اجتماعی با بیشترین فراوانی (به ترتیب ۳۵/۲ درصد، ۳۳/۷ درصد و ۲۳/۱ درصد) خوب و در رابطه با گویه های اقتصادی، با بیشترین فراوانی (۳۵/۸ درصد) ضعیف و در نگرش کلی با بیشترین فراوانی (۳۸/۲ درصد) متوسط بوده است.

جدول ۱۱. نگرش صیادان عضو پره نسبت به مشارکت بر اساس سطوح ۴ گانه و نگرش کلی

(n=۵۱۰)

درصد پاسخگویان	بسیار ضعیف	ضعیف	متوسط	خوب	بسیار خوب
گویه های دانشی	۱۷	۳/۸	۳۷	۳۵/۲	۷
گویه های اقتصادی	۲۰/۲	۳۵/۸	۲۳/۶	۱۵	۵/۴
گویه های رفتاری	۷/۷	۱۵	۲۰/۲	۳۳/۷	۲۳/۴
گویه های اجتماعی	۱۳/۲	۱۵/۳	۳۱/۲	۲۳/۱	۱۷/۲
نگرش کلی	۱۵/۵	۲۶/۵	۳۸/۲	۱۰/۳	۹/۵

مأخذ: یافته‌های تحقیق

رتبه‌بندی تأثیر متغیرهای تحقیق در ارتباط با مشارکت اعضای تعاونی‌های پره

رتبه‌بندی ویژگی‌های فردی تأثیرگذار بر مشارکت

نتایج رتبه‌بندی ویژگی‌های فردی مؤثر بر مشارکت در جدول ۱۲ ارائه شده است. ملاحظه می‌شود که آشنایی با ارکان تعاونی با بالاترین میانگین (۴/۶۲) اولین رتبه، دانش آبری پروری و میزان تحصیلات به ترتیب اولویت‌های دوم و سوم و فاصله مزرعه تا مکان پرورش با کمترین میانگین آخرین رتبه را داشته‌اند.

جدول ۱۲. رتبه‌بندی ویژگی‌های فردی تأثیرگذار بر مشارکت

رتبه	ویژگی‌های فردی	میانگین	انحراف معیار
۱	آشنایی با اصول و ارکان تعاونی	۴/۶۲	۰/۶۳
۲	دانش آبری پروری	۴/۲۲	۰/۷۲
۳	میزان تحصیلات	۳/۸۸	۰/۹۸
۴	رضایت مندی	۳/۲۵	۰/۶۶
۵	سابقه عضویت	۳/۱۱	۰/۷۷
۶	وضعیت تأهل	۲/۷	۱/۲۲
۷	سن	۲/۲	۱/۱
۸	تعداد فرزندان	۲	۱/۷۳
۹	فاصله مزرعه تا مکان پرورش	۱/۷	۱/۱۳

مأخذ: یافته‌های تحقیق

## رتبه بندی ویژگی‌های اقتصادی تأثیرگذار بر مشارکت

نتایج رتبه‌بندی ویژگی‌های اقتصادی مؤثر بر مشارکت در جدول ۱۳ ارائه شده است. ملاحظه می‌شود کاهش هزینه بهره‌برداری با بالاترین میانگین (۴/۶۵) رتبه اول، مبلغ سهام هر پره و عملکردهای اقتصادی پره به ترتیب اولویت‌های دوم و سوم و سطح زیر کشت شالی با کمترین میانگین آخرین رتبه را داشته‌اند.

جدول ۱۳. نتایج رتبه بندی تأثیر ویژگی‌های اقتصادی در مشارکت

رتبه	وضعیت اقتصادی	میانگین	انحراف معیار
۱	کاهش هزینه بهره برداری	۴/۶۵	۰/۶۵
۲	مبلغ سهام هر پره	۴/۲۰	۰/۸۷
۳	عملکردهای اقتصادی پره	۳/۲۵	۱/۵۸
۴	درآمد حاصل از پره	۳/۰۷	۰/۸۴
۵	درآمد کل سالانه	۳/۰۴	۰/۸۴
۶	ایجاد اشتغال	۲/۹۹	۱/۴۶
۷	سطح زیر کشت شالی (هکتار)	۲/۵۱	۱/۰۲

مأخذ: یافته‌های تحقیق

## رتبه‌بندی ویژگی‌های نهادی تأثیرگذار بر مشارکت

نتایج رتبه‌بندی نهادی در جدول ۱۴ ارائه شده است. ملاحظه می‌شود که شرکت در دوره‌های آموزشی مرتبط با بالاترین میانگین (۳/۱۱) رتبه اول، اعتماد به تصمیمات مدیران و همکاری با تعاونی‌های پره به ترتیب اولویت‌های دوم و سوم و دسترسی به نهاد های تأمین کننده اعتبار با کمترین میانگین آخرین رتبه را داشته‌اند.

جدول ۱۴. رتبه بندی ویژگی های نهادی تأثیرگذار بر مشارکت

رتبه	ویژگی های نهادی	میانگین	انحراف معیار
۱	شرکت در دوره های آموزشی مرتبط	۳/۱۱	۰/۷۵
۲	اعتماد به تصمیمات مدیران	۳/۰۱	۱/۱۱
۳	همکاری با تعاونی های پره	۲/۴۴	۱/۱۵
۴	همکاری با ادارات و نهاد ها	۲/۳۵	۰/۹۹
۵	دسترسی به نهاد های تامین کننده اعتبار	۲/۰۱	۰/۶۲

مأخذ: یافته های تحقیق

رتبه بندی ویژگی های اجتماعی تأثیرگذار بر مشارکت

نتایج رتبه بندی ویژگی های اجتماعی مؤثر بر مشارکت در جدول ۱۵ ارائه شده است. ملاحظه می گردد شرکت در جلسات تعاونی پره با بیشترین میانگین (۴/۲۵) اولین رتبه، مشارکت در حل مسائل و مشکلات پره و ارتباط با همکاران پره به ترتیب اولویت های دوم و سوم و تعداد اعضای تعاونی با کمترین میانگین در رتبه آخر بوده است.

جدول ۱۵. رتبه بندی ویژگی های اجتماعی تأثیرگذار بر مشارکت

رتبه	وضعیت اجتماعی	میانگین	انحراف معیار
۱	شرکت در جلسات تعاونی پره	۴/۲۵	۰/۸۵
۲	مشارکت در حل مسائل و مشکلات پره	۳/۵۱	۱/۱۲
۳	ارتباط با همکاران	۳/۲۹	۱/۰۸
۴	اعتماد به مهارت و توانایی اعضا	۳/۸۸	۱/۱۵
۵	عضویت در نهاد های غیر رسمی	۲/۲۱	۰/۹۵
۶	عضویت در نهاد های رسمی	۲/۰۱	۰/۸۴
۷	تعداد اعضای تعاونی	۱/۸۵	۰/۶۱

مأخذ: یافته های تحقیق

### نتیجه‌گیری و پیشنهادها

نتایج حاصل از بررسی رابطه همبستگی و عوامل مؤثر بر مشارکت صیادان عضو پره تعاونی نشان داد:

- در سطح ویژگی‌های فردی بین متغیرهای میزان تحصیلات، سابقه عضویت در تعاونی پره، آشنایی با ارکان و اصول تعاونی، دانش آبری پروری و رضایت مندی از عضویت در تعاونی پره با میزان مشارکت آنها رابطه معنی داری وجود دارد. این یافته با نتایج مطالعات صابری‌فر (۱۳۹۱)، باقری و همکاران (۱۳۹۴)، شعبان‌علی فمی و همکاران (۱۳۸۳)، عزیززی و همکاران (Azizi et al., 2009)، بوزرجمهری و همکاران (۱۳۹۱)، فهام و همکاران (Faham et al., 2009)، امامی بند پی و فرج‌اله حسینی (۱۳۸۲)، شاهنوش (۱۳۹۱)، بیگی و گلابی (۱۳۹۲) مطابقت دارد.

- نتایج نشان داد که ۷۲/۵ درصد از اعضای تعاونی عضو پره بی‌سواد و کم‌سوادند. و سطح دانش آبری پروری (۴۰/۱۹ درصد)، آشنایی با اصول و ارکان تعاونی (۴۵/۱ درصد) صیادان عضو پره در حد کم است در حالی که بر اساس نتایج، به ترتیب آشنایی با اصول و ارکان تعاونی، دانش آبری پروری و میزان تحصیلات صیادان بالاترین رتبه را در تأثیرگذاری بر میزان مشارکت دارند. همچنین سطح پایین سواد دانش آبری پروری و عدم آشنایی با اصول و ارکان تعاونی تأثیر مستقیمی بر اهداف و ماهیت تعاونی‌ها خواهند داشت. یافته‌ها حاکی است که بیش از ۶۴ درصد از افراد عضو تعاونی پره دارای سابقه شغلی بین ۱۶-۳۵ سال هستند. این سابقه عضویت زیرساخت مناسبی را برای آموزش و افزایش دانش و آگاهی صیادان عضو پره در زمینه‌های آبری پروری و آگاهی از اصول و ارکان تعاونی مهیا می‌سازد. لذا لازم است ارگان‌ها و سازمان‌های مربوطه با سرمایه‌گذاری و اجرای برنامه‌های آموزشی ترویجی مطلوب اقدامات مناسب در این باره انجام دهند.

- در سطح ویژگی‌های اقتصادی بین متغیرهای درآمد حاصل از تعاونی پره، کاهش هزینه‌های بهره‌برداری، مبلغ سهام هر پره و عملکردهای اقتصادی پره با میزان مشارکت اعضا در تعاونی پره رابطه معنی داری وجود دارد. این یافته با نتایج مطالعات مک‌کلند و وینتر

(Mc Clelland and Winter, 1971)، احسانی و همکاران (۱۳۹۱)، شعبانعلی فمی (۱۳۸۳)، سفیری و تمیز (۱۳۹۰)، پناهی (Panahi, 2013) و بیگی و گلابی (۱۳۹۲) مطابقت دارد. بر اساس نتایج، به ترتیب کاهش هزینه بهره برداری، مبلغ سهام هر پره، عملکرد های اقتصادی تعاونی پره بالاترین رتبه را در تأثیرگذاری بر میزان مشارکت داشته اند. صیادان عضو پره جزو کشاورزان تهیدست اند که بیشترین فراوانی سطح زیر کشت شالی آنها (۵۱/۹۶ درصد) زیر یک هکتار می باشد. ۵۳/۹۲ درصد این افراد دارای ۳-۲ فرزند بوده و جمعیت خانوارشان به ۷-۵ نفر می رسد. لذا تولید برنج به تنهایی نمی تواند نیازهای معیشتی شان را تأمین کند. طبق نتایج، بیشترین درآمد حاصل از فعالیت در تعاونی پره با فراوانی (۵۵/۸۸ درصد) زیر ۵۰۰ هزار تومان است. درآمد حاصل از فعالیت های پره بخشی از نیاز های آنها را برطرف می سازد. بدیهی است با استفاده از تکنیک های جدید بهره برداری، کاهش هزینه ها و افزایش عملکرد اقتصادی پره می توان ضمن افزایش درآمد اعضا، باعث افزایش انگیزه و مشارکت آنها در زمینه های مختلف تعاونی پره شد.

- در سطح ویژگی های نهادی بین متغیر های همکاری با ادارات و نهاد ها، اعتماد به تصمیمات مدیران و شرکت در دوره های آموزشی با میزان مشارکت اعضا در تعاونی پره رابطه معنی داری وجود دارد. این یافته با نتایج مطالعات ارتجاعی و همکاران (۱۳۹۰)، عزیزی (۲۰۰۹)، بیگی و همکاران (۱۳۸۷)، صابری فر (۱۳۹۱)، احسانی و همکاران (۱۳۹۱) مطابقت دارد. بر اساس نتایج، به ترتیب شرکت در دوره های آموزشی مرتبط، اعتماد به تصمیمات مدیران و همکاری با تعاونی پره بالاترین رتبه را در تأثیر گذاری بر میزان مشارکت داشته اند.

نتایج همچنین نشان داد همکاری با نهاد ها، همکاری با تعاونی های پره و اعتماد به تصمیمات مدیران پره در حد متوسط بوده است. در ارتباط با شرکت در کلاس های آموزشی مرتبط بیش از ۸۱ درصد اعضای تعاونی پره در این گونه کلاس ها شرکت نداشتند. زیرساخت مشارکت افراد در تعاونی ها، تصمیم گیری جمعی و اعتماد متقابل بین افراد است. چگونگی رفتار اعضا با یکدیگر، دانش اعضا و آگاهی از اهداف و اصول تعاونی رابطه مستقیمی با میزان مشارکت

خواهند داشت. بدیهی است آموزش‌های جدید فرصت‌های جدیدی را نیز مهیا خواهد ساخت. همچنین آگاهی از تصمیمات مدیران اعتماد و احترام متقابل را به وجود خواهد آورد که این عوامل در میزان مشارکت تأثیر خواهد داشت.

- در سطح ویژگی‌های اجتماعی بین متغیرهای ارتباط با همکاران تعاونی پره، مشارکت در حل مسائل و مشکلات تعاونی پره، شرکت در جلسات تعاونی پره و اعتماد به مهارت و توانایی اعضای پره با میزان مشارکت رابطه معنی داری وجود دارد. این یافته با نتایج مطالعات دین پناه و مختارپور (Dinpanah and Mokhtarpour, 2014)، احسانی و همکاران (۱۳۹۱)، نوری‌پور و همکاران (۱۳۹۵) برهم و آیزنهاور (Brehm and Eisenhauer, 2008)، سفیری و تمیز (۱۳۹۰)، جلالی و کرمی (۱۳۸۵)، نوری (۱۳۹۵)، شاهرودی و چیدری (۱۳۸۶)، میرزایی و همکاران (Mirzaei et al., 2012)، افشار و زرافشانی (۱۳۸۹) و علی بیگی (۱۳۸۷) مطابقت دارد. براساس نتایج، به ترتیب شرکت در جلسات تعاونی پره، مشارکت در حل مسائل و مشکلات و ارتباط با همکاران بالاترین رتبه را در تأثیرگذاری بر میزان مشارکت داشته‌اند.

نتایج همچنین نشان داد که بیش از ۹۷ درصد صیادان عضو پره عضو هیچ نهاد رسمی نیستند. بیش از ۷۶ درصد اعضا در جلسات مختلف تعاونی پره شرکت می‌کنند. در بخشی دیگر مشخص شده است که همکاری با تعاونی‌های پره، ارتباط با همکاران عضو پره، مشارکت در حل مسائل و مشکلات و اعتماد به مهارت و توانایی اعضای پره با بیشترین فراوانی (به ترتیب ۶۲/۷۴ درصد، ۷۱/۵۶ درصد، ۸۴/۳۱ درصد، ۵۷/۸۴ درصد) گزینه متوسط بوده است.

اعضای تعاونی پره این تعاونی را مکانی مناسب برای دستیابی به امکانات مالی و اقتصادی می‌دانند. بنابراین، تلاش و حضوری مناسب در جلسات و همکاری با یکدیگر در حل مسائل و مشکلات خودشان دارند و به عملکرد اعضای خود نیز اعتقاد دارند. این نتایج حاکی از جهان‌بینی مثبتی است که بین اعضای تعاونی پره در خصوص اهمیت و ماهیت ساختاری تعاونی پره وجود داشته و سعی در حفظ و ادامه فعالیت آن از طرق مختلف دارند. چنانچه برنامه‌های آموزشی-ترویجی مناسب تهیه، تدوین و اجرا گردد و به اصل مشارکت، به عنوان اهرم توسعه فعالیت‌های



تعاونی، توجه و نقشی فعال به اعضای تعاونی پره داده شود، تعاونی های پره می توانند رسالت وجودی خود را به خوبی ایفا نمایند.

- در حالت کلی، نتایج تحقیق مشخص کرد که تنها بین ویژگی های فردی و اجتماعی صیادان عضو پره رابطه معنی داری با میزان مشارکت وجود دارد و نگرش از بعد دانشی، رفتاری و اجتماعی نسبت به مشارکت در تعاونی پره متوسط می باشد. مک کله لند و وینتر (۱۹۷۱) عوامل اقتصادی، هانتینگتون (۱۳۷۰) عوامل اجتماعی و لیپست (Lipset, 1998) ویژگی های فردی را انگیزه مشارکت اعضا بیان داشته اند. بیگی و گلابی (۱۳۹۲) بیان کرده اند عوامل نهادی، فردی-شخصیتی، اجتماعی- فرهنگی و اقتصادی با احتمال ۹۹ درصد رابطه مستقیم و معنی داری با میزان مشارکت دارند. جلالی و کرمی (۱۳۸۵) چهار دسته از عوامل مؤثر در میزان مشارکت شامل ویژگی های فردی، اجتماعی، اقتصادی و حمایتی را مورد بررسی قرار دادند و بیان داشتند از بین متغیر های اقتصادی، متغیر نسبت منفعت به هزینه؛ از بین متغیر های اجتماعی، متغیر های پیامدهای اجتماعی و ارتباط با کارکنان منابع طبیعی؛ از بین متغیر های فردی، متغیر های تقدیرگرایی، موفقیت مداری و دانش فنی؛ از بین متغیر های حمایتی، متغیر های خدمات ترویجی و تأمین نهاده ها رابطه معنی داری با میزان مشارکت فرد دارند.

اگرچه صیادان عضو تعاونی پره از لحاظ سطح سواد و درآمد در حد قابل قبولی نیستند، ولی از لحاظ نگرشی و ساختار فکری به اهمیت فعالیت پره از جنبه های مختلف واقف اند و به همین جهت، شرکت در جلسات تعاونی و همکاری در حل مسائل و مشکلات تعاونی پره و غیره با توجه به یافته های تحقیق، در حد قابل قبولی می باشد که این بینش می تواند زمینه ساز برنامه ریزی مدون همراه با سرمایه گذاری در احیا و پویایی شرکت تعاونی صیادان عضو پره باشد. بنابراین نیاز است که به عوامل ذکر شده از منظر دیگر توجه کرد و رهیافت مشارکتی را با دیدگاهی مبتنی بر این یافته ها تعریف و ساز و کاری مناسب برای اجرای آن تهیه و تدوین کرد.

## منابع

- احسانی، ن.، آرایش، ب. و چهار سوق امین ح. ۱۳۹۱. بررسی عوامل موثر بر مشارکت اعضای تعاونی های کشاورزی استان ایلام. مطالعه موردی شهرستان شیروان و چرداول. *تعاون و کشاورزی*، ۲۳(۱۰)، ۷۴-۵۵.
- ارتیاعی، ف. چیدری، م. و جعفری، م. (۱۳۹۰). عوامل تأثیرگذار بر مشارکت جوانان روستایی در زمینه توسعه کشاورزی (مطالعه موردی: شهرستان کرمانشاه). *پژوهش های روستایی*، ۲(۳)، ۷۳-۵۵.
- اصلاح عربانی، ا. (۱۳۸۰). *کتاب گیلان*. جلد سوم. تهران: انتشارات گروه پژوهشگران جوان.
- افشار، ن. و زرافشانی، ک. (۱۳۸۹). تحلیل تمایل به مشارکت در مدیریت آبیاری (مطالعه موردی تعاونی های آب بران سفیدبرگ و سراب بس استان کرمانشاه). *علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران*، ۶(۲)، ۹۹-۱۱۴.
- امامی بندپی، ر. و فرج اله حسینی س. ج. (۱۳۸۲). بررسی عوامل مرتبط با مشارکت ماهیگران عضو تعاونی های صیادی پره شهرستان ساری در حفظ از ذخایر شیلاتی دریای مازندران. *علوم کشاورزی*، ۹(۴)، ۹۳-۱۱۵.
- انصاری، ح. (۱۳۸۵). *تعاونی ها در هزاره سوم (ترجمه)*. وزارت تعاون - معاونت تحقیقات، آموزش و ترویج. تهران: انتشارات پایگان.
- باقری، م.، شفیعی، ف. و شعبانعلی فمی، ح. (۱۳۹۴). بررسی عوامل مؤثر بر انگیزه جوانان روستایی برای انتخاب مشاغل کشاورزی مطالعه موردی: شهرستان گنبدکاووس. *پژوهش های روستایی*، ۶(۱)، ۱-۱۸.
- بودرجمهری، خ.، خسرو بیگی، ر. و تقیلو، ع. ا. (۱۳۹۱). بررسی نقش مشارکت مردم در کشاورزی پایدار نواحی روستایی مطالعه موردی روستاهای دهستان ایجرود بالاشهرستان ایجرود استان زنجان. *پژوهش های روستایی*، ۳(۳)، ۱۶۳-۱۹۱.
- بیگی، ا. ح. ع. و گلابی، س. (۱۳۹۲). تحلیل میزان مشارکت زنان روستایی فلاورجان در تعاونی ها: کاربرد نرئبان مشارکت شری آرنستین. *فصلنامه زن و جامعه*، ۴(۱۶)، ۲۱-۴۴.

- جلالی، م. و کرمی، ع. (۱۳۸۵). تعیین عوامل مؤثر بر مشارکت مرتعداران در تعاونی های مرتعداری استان کردستان. پژوهش و سازندگی، ۱۹(۷۰): ۳۵-۴۳.
- حسینی، س. م.، آقا صفری، ح. و کرباسی ع. ر. (۱۳۹۳). شناسایی و تدوین زاهدی های مناسب توسعه تعاونی های تولید کشاورزی ایران. فصلنامه تعاون و کشاورزی، شماره ۱۰، ۶۵-۸۵.
- درویشی نیا، ع. ا. و صدیقی، ح. (۱۳۸۲). ترویج شرکتهای تعاونی تولید روستایی در استان مازندران. مجموعه مقالات اولین همایش نظامهای بهره برداری کشاورزی در ایران. چالشها و چاره ها. ۱۰-۹ دی. تهران. هتل المپیک.
- سفیری، خ. و تمیز، ر. (۱۳۹۰). فرا تحلیل مطالعات مشارکت اجتماعی. مجله مطالعات توسعه اجتماعی ایران، ۳(۳)، ۱۲۱-۱۳۹.
- شاهرودی ع. ا. و چیذری، م. (۱۳۸۶). عوامل تاثیرگذار بر نگرش کشاورزان نسبت به مشارکت در تعاونی آب بران (مطالعه موردی در استان خراسان رضوی. علوم و فنون کشاورزی و منابع طبیعی، ۱۱ (۴۲)، ۲۹۹-۳۱۲.
- شاهرودی ع. ا.، چیذری، م. و پزشکی راد، غ. (۱۳۸۷). تأثیر تعاونی آب بران بر نگرش کشاورزان نسبت به مدیریت آب کشاورزی: مطالعه موردی استان خراسان رضوی. اقتصاد و توسعه کشاورزی، ۲۲ (۲)، ۷۱-۸۵.
- شاهنوشی، ن.، مظهری، م.، خاکسار آستانه، ح. و رسولزاده، م. م. (۱۳۹۱). بررسی عوامل مؤثر بر مشارکت زنان روستایی در حفاظت از منابع آب کشاورزی: مطالعه موردی استان خراسان رضوی. فصلنامه روستا و توسعه، ۱۵(۴)، ۱۳۷-۱۵۴.
- شعبانعلی فمی، ح.، علی بیگی، ا. ح.، کرمی، ر. و رحیم زاده، م. (۱۳۸۳). عوامل مؤثر بر انگیزش دختران روستایی کرمانشاه برای مشارکت در فعالیت های کشاورزی. مطالعات زنان، ۲(۴)، ۶۵-۸۴.
- صابری فر، ر. (۱۳۹۱). بررسی عوامل تاثیرگذار بر عضویت و مشارکت روستاییان در شرکت های تعاونی روستایی مورد شناسی: استان خراسان رضوی. جغرافیا و آمایش شهری - منطقه ای، ۲(۴)، ۶۵-۷۵.

علی بیگی، ا. ح. و نکویی نایینی، س. ع. (۱۳۸۷). عوامل موثر بر میزان مشارکت اعضا در مدیریت تعاونی‌های روستایی شهرستان کرمانشاه. *علوم کشاورزی ایران*، دوره ۲-۳۹ (ویژه اقتصاد و توسعه کشاورزی)، ۸۷-۹۵.

نوری پور، م.، نوری، م. و آیت اله کرمی، آ. (۱۳۹۵). تحلیل سازه‌های مؤثر بر مشارکت روستاییان در مدیریت و بهره‌برداری شبکه آبیاری و زهکشی دشت لیشتر. *فصلنامه راهبردهای توسعه روستایی*، ۳(۱)، ۵۷-۷۵.

وزارت تعاون (۱۳۸۳). *مدیریت و رهبری در تعاونیها*. تهران: انتشارات پایگان.

هانتیگتون، س. (۱۳۷۰). *سامان سیاسی در جوامع دستخوش دگرگونی*. مترجم. م. ثلاثی. تهران: انتشارات علم.

Azizi Khalkheili, T., & Zamani, G.H. (2009). Farmer participation in irrigation management: The case of Doroodzan Dam irrigation network, Iran. *Agricultural Water Management*, 96 (5), 859-865.

Borda-Rodriguez, A., & Vicari, S. (2014). Rural co-operative resilience: The case of Malawi. *Journal of Co-operative Organization and Management*, 2(1), 330-385.

Brehm, J. M., & Eisenhauer, B. W. (2008). Motivations for participating in community supported agriculture and their relationship with community attachment and social capital. *Southern Rural Sociology*, 23(1) 94-115.

Brown, C., & Miller, S. (2008). The impacts of market: a review of research on farmers' market and community supported agriculture. *American Journal of Agricultural Economics*. Vol. 90, No5.

- Chagwiza, C., Muradian, R., & Ruben, R. (2016). Cooperative membership & dairy performance among smallholders in Ethiopia. *Food Policy*, 59, 165-173.
- Croxtan, S. (1999). User in control: Farmer participation in technology research and development Africa. *Intermediate Technology Publication*, 14 (1), 25-30.
- Demurger, S., Fournier, M., & Yang, W. (2010). Rural households' decisions towards income diversification: Evidence from a township in northern China. *China Economic Review* 21, S32–S44.
- Dinpanah, G. R., & Mokhtarpour, S. (2014). Factors affecting on maintenance of the irrigation network in alborz dam viewpoint of members of water user association (WUA). *Journal of Biodiversity and Environmental Sciences (JBES)*, 5 (1), 258-266.
- Dogarawa , A. B. (2005). *The role of cooperative societies in economic development* . Dogarawa Ahmadu Bell University, Zaria – Nigeria. MPRA – Munich personal RePEC Archive.
- Faham, E., Hosseini, S. M., & Amir, D. 2009. Analysis of factors influencing rural peoples participation in national action plan for sustainable management of land and water resources in Hable-rud basin, Iran. *American Journal of Agricultural and Biological Sciences*, 3 (2), 457-461.
- Finger, A. (2002), *Social factors enabling local peoples' participation in integrated management planning in the context of forested mountain*

- territories, proceedings of the Research Course. The Formulation of Integrated Management Plans (IMPs) for Mountain Forests.” Bardonecchia, Italy.*
- Kofi, A. (2005). Cooperative at work. United Nation Security – general. [www.un.or/esa/socdev/social/cooperative/coops at work](http://www.un.or/esa/socdev/social/cooperative/coops%20at%20work).
- Lipset, S.M. (1998). *Political Man*, New York: Free Press.
- Mc Clelland, D. Winter, D.G. (1971). *Motivations economic achievement*. New York: Free Press.
- Mirzaei, A., Mirdamadi, S. M., & Alini, M. (2012). Non economic factors effecting on farmers attitudes towards participatory irrigation management (Case study: Golestan province, Iran). *Life Science Journal*, 9 (3), 981-986.
- Panahi, F. (2013). Factor analysis of effective components on beneficiaries' participation in the management of irrigation and drainage networks (Case study: Bushehr). *International Journal of Agriculture and Crop Sciences*, 6 (21), 1448-1452.
- Peterson, D.K. (2004). Benefits of participate in cooperate volunteer programs employees. *Perceptions Personnel Review*, 3(3), 615-627.
- Primmer, E., & Kyllonen, S. (2006), Goals for public participation implied by sustainable development, and the preparatory process of the finnish national forest programmer. *Forest Policy and Economics*, 8, 838– 853.

## Investigating the Attitudes and Factors Affecting Fishermen's Participation in Cooperative Corporations of Guilan Province

*M. K. Motamed*<sup>1</sup>

Received: 26/02/2016 Accepted: 28/07/2016

### **Abstract**

The objective of this study was to investigate the attitudes and factors affecting participation of the fishermen's member of cooperative corporations in various activities and their practices in Guilan province. The research method implemented was ex post facto causal design. The statistical population was 6000 fisherman who were members of 75 cooperative corporations. The sample size (n=510) was calculated using Cochran formula from among 25 cooperative corporations. They were selected according to simple random and stratified sampling method. The survey questionnaire was used to collect the information. In order to analyze the data SPSS software was used. For reliability of the instrument a pilot- test was used. The Cronbach's alpha level gained was 0.85. The results showed there were significant correlations between personal, and social characteristics with the level of participation and among of knowledge, behavior and social attitudes with factors affecting participation. The level of attitude about the participation in the activities of cooperative corporations was at the medium level.

**Keywords:** Effective Factors, Participation, Fisherman, Cooperative Corporations, Attitude

---

1. Associate Professor, Department of Agricultural Economics, Guilan University, Guilan, Iran  
E-mail: mkmotamed@yahoo.co.in